

Правознавство

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	14 «Електрична інженерія»
Спеціальність	141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
Освітня програма	Електричні машини і апарати Електричні системи і мережі Електричні станції Електромеханічні системи автоматизації, електропривод та електромобільність Електротехнічні пристрої та електротехнологічні комплекси Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії Управління, захист та автоматизація енергосистем
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	очна(денна)
Рік підготовки, семестр	3 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	60 годин / 2 кредити ECTS (лекції - 18 год, практичні заняття – 18 год, самостійна робота – 24 год)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік, МКР
Розклад занять	1 лекція – 1 раз на два тижні, 1 практичне заняття – 1 раз на два тижні
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Доцент Тараненко Микола Миколайович taranenkonnn@gmail.com +38 (044) 204 91 61
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/NTgwODgyMTA5Nzg4?cjc=gz7a5bo

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Силабус навчальної дисципліни «Правознавство» складено відповідно до освітньо-професійних програм «Електротехнічні пристрої та електротехнологічні комплекси»,

«Електричні машини і апарати», «Електричні системи і мережі», «Електричні станції», «Електромеханічні системи автоматизації, електропривод та електромобільність», «Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії», «Управління, захист та автоматизація енергосистем» підготовки бакалаврів спеціальності 141 – Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка.

Метою навчальної дисципліни є формування та закріплення у студентів наступних здатностей: K05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; K09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; K17. Здатність розробляти проекти електроенергетичного, електротехнічного та електромеханічного устаткування із дотриманням вимог законодавства, стандартів і технічного завдання.

Предмет навчальної дисципліни – системи знань з конституційного, цивільного, сімейного, трудового, кримінального, адміністративного права та використання набутих знань у професійній діяльності.

Програмні результати навчання: ПР14. Розуміти принципи європейської демократії та поваги до прав громадян, враховувати їх при прийнятті рішень; ПР16. Знати вимоги нормативних актів, що стосуються інженерної діяльності, захисту інтелектуальної власності, охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії, враховувати їх при прийнятті рішень.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни студенту достатньо володіти знаннями, засвоєними після вивчення шкільного курсу «Правознавства» та мати базові навички використання текстового редактора на комп'ютері.

Навчальна дисципліна «Правознавство» знаходиться в певному зв'язку з іншими дисциплінами циклу соціально-гуманітарної підготовки студентів. Такими дисциплінами, зокрема, є історія, філософія, психологія, соціологія, БЖД та цивільний захист тощо. Ці дисципліни створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту курсу «Правознавство» і вивчаються паралельно студентами за вибором.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1.1. Поняття та ознаки держави.

Тема 2.1. Право: поняття, ознаки, функції та джерела.

Тема 2.2 Право: правовідносини, юридичні факти та юридична відповідальність.

Тема 3.1. Основи конституційного права України.

Тема 4.1. Основи адміністративного права України.

Тема 5.1. Основи кримінального права України.

Тема 6.1. Основи трудового права України.

Тема 7.1. Основи цивільного права України.

Тема 8.1. Основи сімейного права України

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основні інформаційні ресурси:

1. *Правознавство: підручник / Г.І. Балюк, Е.Ф. Демський, В.С. Ковальський [та ін.]; за відп.ред. О.В. Дзери. - 11-те (12-те) вид., перероб.і допов. - Київ: Юрінком Інтер, 2017 (2018, 2019).*
2. *Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник / Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвєєва. - К.: Юрінком Інтер, 2015.*
3. *Совгіря О.В. Конституційне право України: Повний курс: навчальний посібник. - К.: ЮрінкомІнтер, 2019.*
4. *Мельник Р.С. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях: навчальний посібник. - К.: ЮрінкомІнтер, 2019.*
5. *Іншин М.І. Трудове право України: підручник. - К.: ЮрінкомІнтер: Буква Закону, 2019.*
6. *Бервено С.М. Цивільне право України. Загальна частина: підручник. - К.: ЮрінкомІнтер, 2018.*
7. *Тихонюк О.В. Правознавство: Навчально-методичний комплекс (навчальний посібник) до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів ступеня бакалавра усіх напрямів підготовки денної та заочної форми навчання. - Навчальне електронне видання із наданням грифа Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського, Протокол № 3 від 22.11.2018 (за поданням Вченої ради факультету соціології і права, Протокол № 2 від 24.09.2018) - К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018 – Режим доступу: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/26299>*

Додаткові:

1. *Копиленко О.Л. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навчальний посібник. - К.: ЮрінкомІнтер, 2016.*
2. *Боднар Т.В. Сімейне право України: підручник. - К.: ЮрінкомІнтер, 2019.*
3. *Юрчишин В.М. Розслідування порушень правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою: Монографія. - Чернівці: Технодрук, 2019.*
4. *Яновицька Г.Б. Цивільно-правові засоби захисту прав споживачів в Україні: теорія та практика: Монографія. - Львів: Растр-7, 2018.*

Зазначену літературу можна знайти в Науково-технічній бібліотеці ім. Г.І. Денисенка, методичному кабінеті ФСП (ауд. 322, 19 корп.) та мережі Інтернет.

Для пошуку НПА та судової практики необхідно використовувати офіційні інтернет-портали:

1. rada.gov.ua - Офіційний портал Верховної Ради України
2. court.gov.ua – Судова влада України

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	Тема 1.1. Поняття та ознаки держави. Передумови виникнення держави. Основні теорії походження держави. Історичні типи держави. Ознаки, функції, форма держави, державні символи.
2	Тема 2.1. Право: поняття, ознаки, функції та джерела. Передумови виникнення права. Поняття, ознаки, функції, джерела права. Система права. Співвідношення права і моралі. Правова норма.
3	Тема 2.2 Право: правовідносини, юридичні факти та юридична відповідальність. Поняття та сутність правовідносин. Поняття та ознаки правопорушень. Складові правопорушення: суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона, об'єктивна сторона. Поняття, ознаки і підстави юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності.
4	Тема 3.1. Основи конституційного права України Характеристика конституційного права як галузі права України. Конституція: поняття, види. Загальні засади державного ладу України. Види прав людини і громадянина. Правовий статус особи. Громадянство. Форми народовладдя в Україні.
5	Тема 4.1. Основи адміністративного права України Характеристика адміністративного права як галузі права України. Адміністративне правопорушення, його складові. Адміністративні стягнення: поняття, види. Адміністративна відповідальність.
6	Тема 5.1. Основи кримінального права України Характеристика кримінального права як галузі права України. Злочин: поняття, ознаки, види. Склад злочину; вина, форми вини. Співучасть у злочині, види співучасників. Обставини, що виключають злочинність діяння (необхідна оборона, крайня необхідність, уявна оборона). Покарання: мета застосування, види покарань.
7	Тема 6.1. Основи трудового права України Праця, види праці; право на працю. Загальний порядок укладання трудового договору. Трудовий договір, трудова угода, трудовий контракт: порівняльна характеристика. Підстави припинення трудового договору. Робочий час і час відпочинку за чинним законодавством про працю України. Дисциплінарна і матеріальна відповідальність за чинним законодавством про працю України.
8	Тема 7.1. Основи цивільного права України Загальна характеристика цивільного законодавства України. Цивільно-правові відносини. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи і соціальне буття фізичної особи. Об'єкти цивільних прав (речі, майно; цінні папери, нематеріальні блага). Власність, види власності, право власності. Поняття цивільної правоздатності і цивільної дієздатності фізичної і юридичної особи.

	Окремі види договірних зобов'язань. Цивільно-правова відповідальність за завдану майнову, моральну шкоду.
9	Тема 8.1. Основи сімейного права України Характеристика сімейного права як галузі права України. Порядок укладання шлюбу, види шлюбу; дошлюбний договір (контракт). Визнання шлюбу недійсним. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя. Особисті та майнові права і обов'язки батьків та дітей. Опіка і піклування; усиновлення (удочеріння); патронат над дітьми. Спадкування за законом. Спадкування за заповітом.

Практичні (семінарські) заняття

Основні завдання циклу практичних (семінарських) занять:

- 1) поглиблення знань, які студенти отримують на лекціях, навичок працювати з офіційними правовими виданнями, чинними нормативно-правовими актами та спеціальною літературою при вирішенні ситуаційних вправ;
- 2) формування умінь аргументовано доводити власні думки з посиланням на чинні нормативно-правові акти з певних галузей права;
- 3) складати та заповнювати відповідні документи, пов'язані з реалізацією людиною своїх конституційних прав.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	Практичне заняття №1. Поняття та ознаки держави. Поняття та ознаки держави; історичні типи держави; теорії походження держави; форми держави; функції держави та державні символи. Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: монархія - республіка; абсолютна монархія - обмежена монархія; парламентська республіка - президентська республіка; імперія - федерація - конфедерація - унітарна держава; авторитарний режим - тоталітарний режим - демократичний режим. Частині студентів необхідно підготувати доповідь - презентацію "Загальна характеристика політичного устрою держави" та презентувати аудиторії. (Додаток А; Завдання № 1) Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 2)
2	Практичне заняття №2. Право: поняття, ознаки, функції та джерела Передумови виникнення права, місця правових норм у системі соціальних норм, поняття та структури правових норм (гіпотеза, диспозиція, санкція) і їх меж дії, джерел права та їх видів, функцій права як основних напрямків його дії. Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: закон - підзаконний акт; правовий звичай - правовий договір - правовий прецедент; гіпотеза - диспозиція - санкція; галузь права - інститут права.

3	Практичне заняття №3. Право: правовідносини, юридичні факти та юридична відповідальність. Поняття та основні складові правовідносин, характерні особливості, що дозволяють відрізнити правовідносини від інших видів суспільних відносин, правосуб'єктність фізичних осіб; юридичні факти як підстави для виникнення зміни чи припинення правовідносин, поняття та особливості юридичної відповідальності. Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як гіпотеза - диспозиція - санкція; дія – подія у контексті юридичних фактів; дієздатність — правоздатність — деліктоздатність.. Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 3)
4	Практичне заняття №3. Основи конституційного права України Очікується, що на занятті під керівництвом викладача студентами будуть обговорюватись види конституцій; види конституційних прав та обов'язків людини і громадянина; види виборчих систем; стадії законодавчого процесу. Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: писана конституція - неписана конституція; гнучка конституція - жорстка конституція; дарована конституція - народна конституція; постійна конституція - тимчасова конституція; громадянство - підданство; апатрид - оптація; біженець - особа без громадянства - тимчасовий внутрішній переселенець; вибори — референдум - абсентеїзм; всеукраїнський референдум - місцевий референдум; звичайний список кандидатів у депутати - жорсткий список кандидатів у депутати; імперативний депутатський мандат - вільний депутатський мандат; депутатський імунітет - депутатський індемнітет; депутатська група - депутатська фракція. Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 4-12)
5	Практичне заняття №4. Основи адміністративного права України Очікується, що на занятті студенти закріплять знання про адміністративне право як галузь публічного права, його мету та функції, відмежовуючи його від інших галузей права; обговорюватимуть складові адміністративного правопорушення та види адміністративних стягнень; поняття адміністративної процедури та адміністративної послуги. поділяться власним життєвим досвідом користування адміністративними процедурами та послугами. Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: адміністративна відповідальність - адміністративне стягнення; адміністративний проступок – злочин.
6	Практичне заняття №5. Основи кримінального права України Очікується, що на занятті студенти шляхом дискусії закріплять знання щодо кримінального права як галузі публічного права, його мети та функцій,

	відмежовуючи його від інших галузей права. Студенти поглиблюють розуміння основоположних понять кримінального права таких як «склад злочину», «форма вини», «види співучасників», «види покарань за злочин». Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як необхідна оборона - уявна оборона - крайня необхідність. Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 13-18)
7	Практичне заняття №6. Основи трудового права України Очікується, що на занятті під керівництвом викладача будуть обговорюватись: процедура укладання трудового договору; основні та додаткові умови трудового договору; види трудового договору; підстави припинення трудових відносин; види робочого часу та часу відпочинку; підстави притягнення сторін трудового договору до дисциплінарної та матеріальної відповідальності. Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: трудовий договір - трудова угода - трудовий контракт; робітник - працівник; документи, які подаються при працевлаштуванні - документи, які пред'являються при працевлаштуванні; переведення - переміщення; сумісництво — суміщення; скорочений робочий час - неповний робочий час - подвійний неповний робочий час; формальне право на відпустку - фактичне право на відпустку; Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 11, 19, 20) Практичні завдання № 1-3: Завдання № 1. Скласти Резюме від імені особи, яка шукає роботу. Завдання № 2. Скласти Мотиваційний лист (додаток до Резюме) від імені особи, яка шукає роботу (у довільній формі пояснити, чому саме його необхідно взяти до даної установи на роботу). Завдання № 3. Скласти "Перелік питань (завдань) для проведення співбесіди з претендентом на вакансію".
8	Практичне заняття №7. Основи цивільного права Очікується, що на занятті студенти закріплять знання про поняття та види цивільно-правових договорів; відмінність правочину від цивільно-правового договору; зміст довіреності. Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: цивільна дієздатність - цивільна правоздатність; фізична особа - юридична особа; речі - майно; скарб - знахідка; правочин — договір.
9	Практичне заняття №9. Основи сімейного права України. Очікується, що на занятті під керівництвом викладача будуть обговорюватись види шлюбу; види прав і обов'язків подружжя, батьків та дітей, процедура отримання спадщини. Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: заручини - шлюб- сім'я; фіктивний шлюб - недійсний шлюб; опіка - піклування — патронат; спадкування за законом - спадкування за заповітом; вирішити

	кейси (Додаток А; Завдання № 21, 22); виконати практичне завдання: від імені уявного персонажу скласти Заповіт щодо подальшої долі майна. Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 21,22) Практичне завдання: Скласти заповіт від імені уявного персонажу щодо подальшої долі майна.

Самостійна робота студента

№ з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин СРС
1	Підготовка до практичних занять	14
2	Підготовка до МКР	2
3	Підготовка до заліку	8

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Система вимог, які викладач ставить перед студентом:

- правила відвідування занять: відповідно до Наказу 1-273 від 14.09.2020 р. заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати заохочувальні або штрафні бали. Відповідно до РСО даної дисципліни бали нараховують за відповідні види навчальної активності на лекційних та практичних заняттях.

- правила поведінки на заняттях: студент має можливість отримувати бали за відповідні види навчальної активності на лекційних та практичних заняттях, передбачені РСО дисципліни. Використання засобів зв'язку для пошуку інформації на гугл-диску викладача, в інтернеті, в дистанційному курсі на платформі Сікорський здійснюється за умови вказівки викладача;

- політика дедлайнів та перескладань: якщо студент не проходив або не з'явиться на МКР (без поважної причини), його результат оцінюється у 0 балів. Перескладання результатів МКР не передбачено;

- політика щодо академічної доброчесності: Кодекс честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf> встановлює загальні моральні принципи, правила етичної поведінки осіб та передбачає політику академічної доброчесності для осіб, що працюють і навчаються в університеті, якими вони мають керуватись у своїй діяльності, в тому числі при вивченні та складанні контрольних заходів з дисципліни «Правознавство»;

- при використанні цифрових засобів зв'язку з викладачем (мобільний зв'язок, електронна пошта, переписка на форумах та у соцмережах тощо) необхідно дотримуватись загальноприйнятих етичних норм, зокрема бути ввічливим та обмежувати спілкування робочим часом викладача.

2. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Поточний контроль: вправи на лекційних заняттях, МКР, виконання завдань до практичних занять.

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік.

Умови допуску до семестрового контролю: виконані завдання до практичних занять, семестровий рейтинг більше 30 балів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
95-100	Відмінно
85-94	Дуже добре
75-84	Добре
65-74	Задовільно
60-64	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Менше 30	Не допущено

Загальна рейтингова оцінка студента після завершення семестру складається з балів, отриманих за:

- виконання завдань до практичних занять;
- виконання модульної контрольної роботи (МКР);
- виконання залікової роботи.

Практичні заняття	МКР	Залік
72	28	100

Практичні заняття

Ваговий бал 1. Максимальна кількість балів за всі практичні заняття – 8 балів * 9 занять= 78 балів.

На практичних заняттях студенти разом із викладачем розв'язують завдання за тематикою практичного заняття. Після кожного практичного заняття студенти отримують домашнє завдання, яке необхідно вирішити та надати на перевірку викладачу до початку наступного заняття (зазвичай це 2 тижні, однак іноді цей час може бути змінений викладачем у деяких конкретних випадках).

Критерії оцінювання

- активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань у поєднанні зі слушними доповненнями відповідей інших студентів у процесі дискусії – 8 балів;
- активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді – 5-7 балів;
- надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення завдання без обґрунтування – 3-4 бали;
- відсутність роботи на практичних заняттях – 0 балів, видається завдання на доопрацювання.

УВАГА! Вирішення та здача всіх домашніх завдань є умовою допуску до складання екзамену. Студенти, що на момент консультації перед екзаменом не здали

домашні завдання, не допускаються до основної здачі та готуються до перескладання.

УВАГА! Для допуску до перескладання екзамену треба у визначений викладачем термін здати всі заборгованості по домашнім завданням до практичних занять.

Модульна контрольна робота

Метою контрольної роботи є закріплення та перевірка теоретичних знань із освітнього компонента, набуття студентами практичних навичок самостійного вирішення задач та складання та компіляції програм.

Модульна контрольна робота виконується студентами денної форми навчання на етапі завершення вивчення блоку відповідних тем (кейс + відповідь на теоретичне питання). Аналіз виконання модульної контрольної роботи дає змогу виявити прогалини у знаннях та уміннях студента і скоректувати його самостійну роботу з підготовки до заліку.

Приблизний зміст завдань з модульної контрольної роботи наведено у додатку В.

Ваговий бал – 28. Модульна контрольна робота (МКР) виконується протягом семестру на одному з практичних занять після вивчення Розділу 1 та виконання практичних занять 1-9.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

На модульній контрольній роботі студент виконує 1 теоретичне завдання, одне завдання на встановлення послідовності та одне завдання на встановлення відповідності. Перше завдання оцінюється від 0 до 10 балів, наступні два від 0 до 9 балів. По першому завданню:

- вірно виконані завдання – 10 балів;
- вірно виконані завдання з певними неточностями – 7-9 балів;
- виконані завдання з суттєвими неточностями – 5-6 балів;
- виконані завдання з помилками – 3-4 бали;
- невиконані завдання – 0 балів.

По другому та третьому завданню:

- вірно виконані завдання – 9 балів;
- вірно виконані завдання з певними неточностями – 7-8 балів;
- виконані завдання з суттєвими неточностями – 5-6 балів;
- виконані завдання з помилками – 3-4 бали;
- невиконані завдання – 0 балів.

Календарний контроль

Календарний контроль базується на поточній рейтинговій оцінці. Умовою позитивної атестації є значення поточного рейтингу студента не менше 50% від максимально можливого на час атестації. Бал, необхідний для отримання позитивного календарного контролю доноситься до студентів викладачем не пізніше ніж за 2 тижні до початку календарного контролю.

Форма семестрового контролю – залік

Максимальна сума балів за роботу у семестрі складає 100 балів. Необхідною умовою допуску до заліку виконані завдання до практичних занять, семестровий рейтинг не менше 30 балів. На заліку студенти виконують письмову контрольну роботу

за тематикою кредитного модуля. Залікові питання завдання визначаються викладачем і відповідають переліку питань, наведеному у Додатку 1 до силабусу.

За умови виконання вимог допуску до семестрового контролю та отримання не менше 60 балів стартового рейтингу студент має право переведення балів стартового рейтингу у підсумкову оцінку за дисципліну.

За умови виконання вимог допуску до семестрового контролю та отримання студентом від 40 до 59 балів (включно), або якщо студент отримав 60 чи більше балів та хоче підвищення оцінки за дисципліну, він зобов'язаний писати залікову контрольну роботу, при цьому стартовий рейтинг студента скасовується, а оцінка за залікову контрольну роботу є підсумковою за дисципліну.

Залікове завдання містить 3 залікових питання. Перше залікове питання оцінюється максимально у 34 бали, друге та третє залікові питання оцінюються максимально у 33 бали кожне.

- Критерії оцінювання першого залікового питання:
  - «відмінно», повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – 32-34 балів;
  - «дуже добре», майже повна відповідь на питання у обсязі не менш, ніж 85% потрібної інформації, або незначні неточності – 29-33 балів;
  - «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 25-28 балів;
  - «задовільно», неповна відповідь у обсязі не менш ніж 65% потрібної інформації та деякі несуттєві помилки – 22-24 балів;
  - «достатньо», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі суттєві помилки) – 20-21 балів;
  - «незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів.
- Критерії оцінювання другого та третього залікових питань:
- «відмінно», повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – 32 – 33 балів,
  - «дуже добре», майже повна відповідь на питання у обсязі не менш, ніж 85% потрібної інформації, або незначні неточності – 29-31 балів;
  - «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 25-28 балів;
  - «задовільно», неповна відповідь у обсязі не менш ніж 65% потрібної інформації та деякі несуттєві помилки – 22-24 балів;
  - «достатньо», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі суттєві помилки) – 20 – 21 балів;
  - «незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів.

Остаточний рейтинг студента складає суму балів, отриманих за виконання всіх завдань, передбачених PCO, або за виконання залікового завдання.

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль розміщено у Додатку Б, що є додається до силабусу. **Практичні заняття**

Ваговий бал 1. Максимальна кількість балів за всі практичні заняття – 8 балів *
9 занять= 78 балів.

На практичних заняттях студенти разом із викладачем розв'язують завдання за тематикою практичного заняття. Після кожного практичного заняття студенти

отримують домашнє завдання, яке необхідно вирішити та надати на перевірку викладачу до початку наступного заняття (зазвичай це 2 тижні, однак іноді цей час може бути змінений викладачем у деяких конкретних випадках).

Критерії оцінювання

- активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань у поєднанні зі слушними доповненнями відповідей інших студентів у процесі дискусії – 8 балів;
- активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді – 5-7 балів;
- надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення завдання без обґрунтування – 3-4 бали;
- відсутність роботи на практичних заняттях – 0 балів, видається завдання на доопрацювання.

УВАГА! Вирішення та здача всіх домашніх завдань є умовою допуску до складання заліку. Студенти, що на момент консультації перед заліком не здали домашні завдання, не допускаються до основної здачі та готуються до перескладання.

УВАГА! Для допуску до перескладання заліку потрібно у визначений викладачем термін здати всі заборгованості по домашнім завданням до практичних занять.

Модульна контрольна робота

Метою контрольної роботи є закріплення та перевірка теоретичних знань із освітнього компонента, набуття студентами практичних навичок самостійного вирішення задач та складання та компіляції програм.

Модульна контрольна робота виконується студентами денної форми навчання на етапі завершення вивчення блоку відповідних тем (кейс + відповідь на теоретичне питання). Аналіз виконання модульної контрольної роботи дає змогу виявити прогалини у знаннях та уміннях студента і скоректувати його самостійну роботу з підготовки до заліку.

Приблизний зміст завдань з модульної контрольної роботи наведено у додатку В.

Ваговий бал – 28. Модульна контрольна робота (МКР) виконується протягом семестру після вивчення лекційного матеріалу та виконання практичних занять.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

На модульній контрольній роботі студент виконує 1 теоретичне завдання, одне завдання на встановлення послідовності та одне завдання на встановлення відповідності. Перше завдання оцінюється від 0 до 10 балів, наступні два від 0 до 9 балів. По першому завданню:

- вірно виконані завдання – 10 балів;
- вірно виконані завдання з певними неточностями – 7-9 балів;
- виконані завдання з суттєвими неточностями – 5-6 балів;
- виконані завдання з помилками – 3-4 бали;
- невиконані завдання – 0 балів.

По другому та третьому завданню:

- вірно виконані завдання – 9 балів;
- вірно виконані завдання з певними неточностями – 7-8 балів;
- виконані завдання з суттєвими неточностями – 5-6 балів;
- виконані завдання з помилками – 3-4 бали;

- невиконані завдання – 0 балів.

Календарний контроль

Календарний контроль базується на поточній рейтинговій оцінці. Умовою позитивної атестації є значення поточного рейтингу студента не менше 50% від максимально можливого на час атестації. Бал, необхідний для отримання позитивного календарного контролю доноситься до студентів викладачем не пізніше ніж за 2 тижні до початку календарного контролю.

Форма семестрового контролю – залік

Максимальна сума балів за роботу у семестрі складає 100 балів. Необхідною умовою допуску до заліку виконані завдання до практичних занять, семестровий рейтинг не менше 30 балів. На заліку студенти виконують письмову контрольну роботу за тематикою кредитного модуля. Залікові питання завдання визначаються викладачем і відповідають переліку питань, наведеному у Додатку 1 до силабусу.

За умови виконання вимог допуску до семестрового контролю та отримання не менше 60 балів стартового рейтингу студент має право переведення балів стартового рейтингу у підсумкову оцінку за дисципліну.

За умови виконання вимог допуску до семестрового контролю та отримання студентом від 40 до 59 балів (включно), або якщо студент отримав 60 чи більше балів та хоче підвищення оцінки за дисципліну, він зобов'язаний писати залікову контрольну роботу, при цьому стартовий рейтинг студента скасовується, а оцінка за залікову контрольну роботу є підсумковою за дисципліну.

Залікове завдання містить 3 залікових питання. Перше залікове питання оцінюється максимально у 34 бали, друге та третє залікові питання оцінюються максимально у 33 бали кожне.

- Критерії оцінювання першого залікового питання:
  - «відмінно», повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – 32-34 балів;
  - «дуже добре», майже повна відповідь на питання у обсязі не менш, ніж 85% потрібної інформації, або незначні неточності – 29-33 балів;
  - «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 25-28 балів;
  - «задовільно», неповна відповідь у обсязі не менш ніж 65% потрібної інформації та деякі несуттєві помилки – 22-24 балів;
  - «достатньо», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі суттєві помилки) – 20-21 балів;
  - «незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів.
- Критерії оцінювання другого та третього залікових питань:
- «відмінно», повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – 32 – 33 балів,
  - «дуже добре», майже повна відповідь на питання у обсязі не менш, ніж 85% потрібної інформації, або незначні неточності – 29-31 балів;
  - «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 25-28 балів;
  - «задовільно», неповна відповідь у обсязі не менш ніж 65% потрібної інформації та деякі несуттєві помилки – 22-24 балів;
  - «достатньо», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі

суттєві помилки) – 20 – 21 балів;

- «незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів.

Остаточний рейтинг студента складає суму балів, отриманих за виконання всіх завдань, передбачених РСО, або за виконання залікового завдання.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено: доцентом кафедри господарського та адміністративного права **Тараненко Миколою Миколайовичем**.

Ухвалено кафедрою господарського та адміністративного права (протокол №2 від 31 серпня 2022 року)

Погоджено Методичною радою ФЕА (протокол №1 від 31 серпня 2022р.)

Завдання № 1. Підготувати доповідь - презентацію **"Загальна характеристика політичного устрою держави":**

1. Форма правління:

- А) монархія (абсолютна, обмежена);
- Б) республіка (парламентська, президентська, змішана)

2. Хто саме знаходиться при владі

(представники якого класу /або частини класу, соціальна група, політична партія тощо)

3. Форма державного устрою:

- А) унітарна держава;
- Б) федерація;
- В) конфедерація

4. Політичний режим:

- А) демократія;
- Б) авторитаризм;
- В) теократія;
- Г) тоталітаризм

5. Політичний устрій держави:

- А) Глава держави, його повноваження;
- Б) законодавчі органи (структура, порядок формування, повноваження);
- В) виконавчі органи (порядок формування, функції, підпорядкованість);
- Г) судові органи;
- Д) взаємодія законодавчої, виконавчої, судової влади

6. Права громадян (підданих):

- А) виборче право (активне виборче право, пасивне виборче право, віковий ценз, ценз осідлості, мовний ценз, ценз судимості тощо);
- Б) соціально-економічні права і свободи;
- В) політичні права і свободи;
- Г) особисті права і свободи;
- Д) можливість реалізації гарантованих законом прав

7. Основні політичні партії і громадські рухи (коротка характеристика програм, методів їх реалізації, вплив на різні верстви населення)

8. Коротка узагальнена оцінка політичного устрою і перспектив його розвитку.

Завдання (кейс) № 2. На сучасній карті світу налічується понад 20 федеративних держав. Переважна більшість федеративних держав утворені не за національно-територіальним принципом. Чим, на ваш погляд, спричинене утворення та існування таких держав? Чому у деяких випадках федерації утворюються шляхом укладання відповідного договору між незалежними державами?

Завдання (кейс) № 3. У первісному суспільстві звичай **кровної помсти** був обов'язковим. Вважалося, що душа людини, яка не помстилася, не знайде спокою. Людство змінювалося, але кровна помста не йшла в минуле. Навіть нині вона інколи нагадує про себе якоюсь страшною трагедією. Одним із найпоширеніших звичаїв помсти було правило **таліону** (лат. «відплата») за яким злодій мав зазнати через покарання такі самі страждання і збитки, яких він завдав потерпілому. Основою цього правила є принцип **«око за око, зуб за зуб»**. В основі правила таліону були уявлення людей, хоча й примітивні, про справедливість. Яскравим прикладом є той факт, що злодія не карали до тих пір, поки він не одужає сам. Адже треба було точно визначити, які збитки

нанесені людині, і лише тоді застосовувати до злодія рівноцінне покарання. Як ви вважаєте, чи треба засуджувати людей первісного суспільства за використання кровної помсти, а згодом — правила таліону? Чи потрібно вводити правило таліону в сучасне законодавство? Свою точку зору обґрунтуйте.

Завдання (кейс) № 4. Підготувати доповідь - презентацію *"Загальна характеристика явища, події, процесу"*:

1. Час події.
2. Місце події.
3. Масштаби події
4. Учасники події.
5. Мета учасників.
6. Короткий зміст події, явища, процесу.
7. Здобутки події.
8. Результати події.
9. Перспективи події.
10. Провідні діячі.

Завдання (кейс) № 5. Підготувати доповідь-презентацію *"Характеристика діяльності політичної партії / громадської організації"*:

1. Назва політичної партії, організації, руху.
2. Час і місце створення.
3. Засновники, лідери, провідні діячі.
4. Наявність програми діяльності.
5. Політичні вимоги.
6. Соціальні вимоги.
7. Ідеологічні вимоги.
8. Соціальний, інтелектуальний потенціал учасників.
9. Основні лозунги, вимоги.
10. Найголовні здобутки.

Завдання (кейс) № 6. Прокоментуйте наведене висловлювання: *"Кожен парламент у тій чи іншій державі є дзеркальним відображенням інтелектуального рівня суспільства, яке його обрало"* (Шарль де Голль).

Завдання (кейс) № 7. Прокоментуйте **висновок** Конституційного суду у справі **№ 1-3/2018(2717/14): Зміст ситуації**: Україна не може гарантувати своїм громадянам постійні і безперебійні соціальні виплати на дітей.

Завдання (кейс) № 8. Прокоментуйте **Рішення** Конституційного Суду України від **20.06.2019 № 6-р/2019** у справі за конституційним поданням 62 народних депутатів щодо відповідності Конституції (конституційності) Указу Президента України В.О. Зеленського **«Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України та призначення позачергових виборів»**: **Зміст ситуації**: Конституційний Суд України у зазначеному Рішенні визнав цей Указ таким, що відповідає Конституції України.

Завдання (кейс) № 9. Найчастіше люди стають жертвами харчових отруєнь в закладах громадського харчування або після начебто безпечних покупок у магазині. Основні причини —

недотримання санітарних норм: порушення виробничого процесу приготування їжі, неправильні товарне сусідство, терміни й температурний режим зберігання продуктів, бруд на складах та кухнях, несправні холодильники, допуск до роботи працівників без медичного огляду, недотримання ними правил особистої гігієни, використання продуктів невідомого походження без відповідних документів. Як довести провину закладу громадського харчування /магазину?

Завдання (кейс) № 10. Покупець, перебуваючи у магазині, ненароком зачіпає товар, унаслідок чого він розбивається чи пошкоджується. Адміністрація магазину вимагає від покупця оплатити вартість розбитого /пошкодженого товару.

Завдання (кейс) № 11. Власник поліграфічного комбінату у зв'язку з виробничою необхідністю вирішив перевести одну із працівниць на виконання робіт, пов'язаних із застосуванням свинцевих сплавів на час хвороби працівника, який постійно виконував цю роботу. Працівниця заявила, що згідно Наказу Міністерства охорони здоров'я України **№ 256 від 29.12.1993 «Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок»** власник не може вимагати від неї виконання подібної роботи. На що власник відповів, що у Конституції проголошено рівність чоловіка і жінки у професійній діяльності, а Конституція має найвищу юридичну силу; таким чином, працівниця повинна приступити до виконання своїх обов'язків або буде звільнена. Як довести неправомірність дій власника поліграфії?

Завдання (кейс) № 12. Сформулювати **поради виборцям** або скласти **пам'ятку** для тих громадян, хто голосуватиме уперше.

Завдання (кейс) № 13. Серед ваших сусідів по будинку, в якому ви живете, є: А) любителі гучної музики та галасливих вечірок, Б) люди похилого віку, яким не спиться і які недочувають, а тому вмикають телевізор /радіо на повну гучність і вночі, і з ранку, В) співак або музикант, який у зручний для нього час проводить репетиції, Г) народний умілець, який постійно щось прибиває, пиляє, довбає, удосконалюючи своє житло власними руками.

Завдання (кейс) № 14. Ваш сусід-курець ігнорує ваші прохання щодо припинення паління у під'їзді.

Завдання (кейс) № 15. Ваші сусіди сміються у під'їзді або ліфті й не реагують на зауваження та прохання прибрати за собою.

Завдання (кейс) № 16. В одній із квартир жилого будинку впродовж 5 років ведуться ремонтні роботи, причому бригада будівельників працює у квартирі лише з 18:00 до 23:00, а у вихідні дні з 08:00 до 20:00. На неодноразові зауваження та скарги жильців з приводу змінити режим ведення ремонтних робіт власник квартири та будівельники не реагують.

Завдання (кейс) № 17. У напівпідвальному приміщенні жилого будинку розташована кав'ярня, в якій цілий день гучно лунає музика. На неодноразові скарги власник кав'ярні відповідає, що законом дозволяється слухати музику до 23:00.

Завдання (кейс) № 18. Прокоментуйте *постанову* колегії суддів другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду у справі **№ 342/538/14-к** (провадження **№ 51-646 км18**) відповідно до якої убивство нападника в разі вторгнення в житло не є перевищенням заходів самооборони (чоловік, захищаючись від незаконного проникнення в житло і нападу двох осіб, завдав одному з них удару в груди кухонним ножом, у результаті чого нападник помер у лікарні).

Завдання (кейс) № 19. До вас звернувся за допомогою ваш знайомий. Упродовж 12 років він працював водієм, має перший клас і право керувати всіма типами транспортних засобів. За роботу отримував неодноразові заохочення. Разом з ним працює молодий хлопець, стаж якого 3 роки, має третій клас водія. Нещодавно одна автомашина підприємства вийшла з ладу, отже, один з водіїв виявився зайвим. 11 травня вашого знайомого попередили про звільнення за скороченням штату з 11 червня. Ваш знайомий вважає, що його звільнили з роботи незаконно. Які питання вам необхідно з'ясувати додатково для того, щоб дати йому відповідь? Сформулюйте відповідь на підставі тих відомостей, які у вас є, за умови, що ваш знайомий розповів абсолютно все.

Завдання (кейс) № 20. Прокоментуйте *постанову* Великої палати Верховного Суду від **16.05.2018** у справі **759/19440/15-ц**, де вагітна жінка, яка працювала на умовах строкового трудового договору, намагалася захистити своє право на відпустку по вагітності та пологах, доводячи те, що роботодавець не мав права її звільнити в стані вагітності. На думку позивачки, ефективним засобом правового захисту в даному спорі є поновлення на роботі, що дозволило б позивачці реалізувати своє право на відпустку по вагітності та пологах, на відпустку по догляду за дитиною до трьох років, на приєднання щорічної відпустки.

Завдання (кейс) № 21. Чоловік з жінкою 11 років проживають без реєстрації шлюбу, спільних дітей не мають, чоловік відмовляється зареєструвати шлюб офіційно пояснюючи це тим, що ніякої різниці в якому шлюбі живеш немає, а бюрократичних процедур у даній ситуації менше. Які прогнозовані ризики можливі, якщо жінка і надалі буде перебувати у статусі *«цивільної дружини»* і жити в незареєстрованому шлюбі?

Завдання (кейс) № 22. Прокоментуйте *рішення* Верховного Суду по справі **№ 6-1320цс17** щодо нових правил отримання спадщини: спадкоємець може заявити про свої права на спадщину упродовж 6 місяців з моменту, коли він дізнався про зміст заповіту або з моменту, коли він дізнався про отримання спадщини іншими претендентами на майно.

Додаток Б

Питання на залік

1. Держава - це складне специфічне соціальне явище, тому в різні часи виникло досить багато теорій, кожна з яких по-своєму намагалася пояснити причини, що впливали на походження держави. Які з цих теорій ви можете назвати? Яка з названих теорій найбільше відповідає вашим уявленням про державу? Чому?

2. Чи є принцип верховенства права важливим для життя суспільства? Чому?
3. Чому право посідає важливе місце у житті суспільства, незважаючи на існування значної кількості інших норм?
4. Чому правовідносини називають **"життям"** права?
5. Які галузі права належать до публічного права?
6. Які галузі права належать до приватного права?
7. Назвіть основні причини правопорушень.
8. Як співвідносяться між собою правопорядок і законність?
9. Чим відрізняються правопорядок і суспільний порядок?
10. Назвіть умови, за яких необхідна оборона є правомірною.
11. Чому конституційне право називають **"державним правом"**, а Конституцію - **"правом законів"**?
12. Чому Конституція України закріплює невеликий за обсягом перелік обов'язків людини і громадянина?
13. Чому народне волевиявлення ніколи не може бути повним за обсягом?
14. Чому активне виборче право громадян при пропорційній виборчій системі вважається звуженим?
15. Як можна визначити, що органи місцевого самоврядування не є органами державної влади?
16. В чому полягають особливості адміністративних відносин?
17. Хто є суб'єктами адміністративних відносин?
18. Що таке державні органи та з кого вони складаються?
19. Хто може бути державним службовцем?
20. Яку мету переслідують адміністративні стягнення?
21. У чому полягають особливості адміністративної відповідальності?
22. Чому за невиконання санітарних, протипожежних норм службові особи несуть більш суворе покарання, ніж громадяни?
23. Що означає принцип кримінального права **"без вказівки закону немає ні злочину, ні покарання"**?
24. Як співвідноситься принцип індивідуалізації відповідальності та кримінальна відповідальність співучасників злочину?
25. Чи не є кара виявом принципу первісних часів **"око за око, зуб за зуб"**? Чому?
26. Чи справедливим є, на вашу думку, те, що чинний Кримінальний кодекс України не передбачає довічне ув'язнення неповнолітній особі, навіть якщо вона умисно заподіяла смерть іншій людині?
27. Чи збігаються поняття **"злочин"** і **"злочинність"**?
28. Чим покарання відрізняється від адміністративного стягнення?
29. Як ви вважаєте, до яких суспільних наслідків могла б призвести відсутність у законодавстві кримінальної відповідальності?
30. Відповідно до чинного законодавства про працю України пояснити зміст умовного вислову як **"подвійний неповний робочий час"**.
31. Відповідно до чинного законодавства про працю України одним із видів часу відпочинку є відпустки. **Чому** не кожен вид відпусток можна вважати таким, що відноситься до часу відпочинку?
32. У чому полягають особливості дисциплінарної і матеріальної відповідальності порівняно з іншими видами юридичної відповідальності?
33. Відповідно до чинного законодавства про працю України поясніть, **чому** у разі досягнутої домовленості між працівником і роботодавцем про припинення трудових відносин за угодою сторін за наявності виданого відповідного наказу про звільнення працівника **у роботодавця можуть виникнути проблеми з доведенням правомірності звільнення працівника**, якщо працівник після звільнення звернеться до суду з позовом щодо неправомірного звільнення з роботи та поновлення на роботі?
34. Відповідно до чинного законодавства про працю України пояснити, **чому** трудова дисципліна має подвійний характер?

35. Які види заохочень застосовуються до працівників, які сумлінно працюють? **Чому** це важливо робити?
36. Чинним Сімейним кодексом України передбачено, що якщо жінка і чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою, майно, набуте ними під час спільного сімейного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. **Чому** застосування цієї правової норми на практиці пов'язано із значними труднощами?
37. Відповідно до чинного шлюбно-сімейного законодавства пояснити зміст умовного вислову **"липовий шлюб"**.
38. Відповідно до чинного шлюбно-сімейного законодавства пояснити зміст умовного вислову **"кандидат у подружжя"**.
39. Що є підставою виникнення прав і обов'язків батьків і дітей?
40. Які види прав і обов'язків батьків і дітей розрізняють?
41. Назвіть шляхи влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування.
42. Відповідно до чинного шлюбно-сімейного законодавства пояснити зміст умовного вислову **"платна опіка"**.
43. **Чому** закон визначає групу осіб, які не мають права на спадщину; які мають право на обов'язкову частку спадщини? Чиї інтереси захищаються у цьому випадку?
44. **Чому** у випадку, якщо шлюб розірвано за рішенням суду, позов про визнання його недійсним може бути пред'явлено лише після скасування рішення суду про розірвання шлюбу?
45. **Чому** особі, яка не досягла шлюбного віку і якій надано право на шлюб, треба знову звертатися до суду, якщо вона хоче вийти заміж за іншу особу?
46. **Чому** обов'язок батьків щодо утримання повнолітніх непрацездатних сина, дочки не є продовженням аліментного обов'язку, який батьки несли до досягнення дітьми 18 років?
47. **Чому** припинення договору між батьками про сплату аліментів на дитину у зв'язку із спливом строку його дії або за інших непередбачених у договорі підстав не спричиняє припинення аліментного зобов'язання батьків?
48. **Чому**, якщо упродовж однієї доби померли особи, які б могли спадкувати одна після одної, спадщина відкривається одночасно і окремо щодо кожної з них?
49. Поясніть латинську приказку **"Віддай своє, поки воно твоє, після смерті воно не твоє"**.
50. **Чому**, якщо заповіт укладено з умовою, то умова, визначена у заповіті, має існувати на час відкриття спадщини?
51. **Чому** зацікавлені особи не можуть оспорити заповіт, навіть якщо їм став відомий його зміст?
52. **Чому** до форми заповіту висуваються більш суворі вимоги, ніж до інших цивільно-правових правочинів?
53. Відповідно до чинного цивільного законодавства поясніть зміст умовного вислову **"резервний спадкоємець"**.
54. Відповідно до чинного цивільного законодавства поясніть зміст умовного вислову **"подвійна відмова від спадщини"**.
55. Відповідно до чинного цивільного законодавства поясніть зміст умовного вислову **"сліпе посвідчення заповіту"**.

Модульна Контрольна Робота Варіант № 1
Задача № 1. Визначити форму правління, форму територіального устрою, форму політичного режиму: Країна складається з 16 земель, кожна з яких має власні конституцію, парламент, уряд. Вищу юридичну силу має конституція, яку приймає парламент держави, що складається з двох палат: нижньої, яка формується шляхом загальнонародних виборів раз на 4 роки, та верхньої, депутатів якої обирають парламенти земель. Глава держави - Президент, який обирається нижньою палатою парламенту на 5 років. Уряд очолює канцлер, уряд відповідальний перед парламентом та формується партією, яка має в парламенті більшість, або відповідною коаліцією партій.
Задача № 2. Визначити вид соціальної норми у наведеному прикладі.   Знайти у тексті характерні ознаки, притаманні зазначеній соціальній нормі.   Свято Івана Купала (7 липня) відзначала переважно молодь. Святкування починалось із прикрашання купальського дерева на березі річки, ставка - купайлиці, для чого обиралася вишня, верба або чорноклен. Дівчата прикрашали його стрічками, завивали з гілок вінки. Вони ж робили й ляльку Марену. Довкола дерева водили "кривого танцю", співали купальських пісень, їли обрядову страву - варені яйця або яєчню.   Вечері запалювали вогнище. Після завершення святкування купайлицю підпалювали й недогорілою топили у воді. Купальська ніч вважалася чарівною, в цей час, за повір'ям, цвіте квітка папороті; хто її має, той все на світі знає, може знайти будь-який скарб і тому багатство до рук іде.
Задача № 3. Прокоментуйте наведену ситуацію: До касира банківської установи несподівано підійшов юнак і, погрожуючи обрізом мисливської рушниці, запропонував віддати усі наявні гроші. Касир, побоюючись за своє життя, вимушена була віддати їх. Чи підлягає касир юридичній відповідальності?
Задача № 4. Прокоментуйте наведену ситуацію: До районної ради звернувся громадянин Репетовський, 1955 року народження. Він народився у Москві, потім разом з батьком - офіцером жив у Житомирі, де закінчив школу та військове училище. З 1979 по 1996 рік служив у Збройних Силах у різних регіонах СРСР та за кордоном (Чехословакія).   Звільнившись у запас в 1996 році, він 3 роки жив у Челябінську, а потім переїхав до Полтави, де проживає нині. Репетовський бажає стати громадянином України. Чи має він на це право, які вимоги для цього висувуються, що йому необхідно зробити?
Задача № 5. Відповідно до чинного законодавства України пояснити, чому народне волевиявлення ніколи не може бути повним за обсягом?
Задача № 6. Визначити склад адміністративного правопорушення: "Гражданин решил испытать на мощность свой велосипед "Украина": 37-летний мужчина в состоянии алкогольного опьянения протаранил автоматический шлагбаум на железнодорожном переезде станции Марьевка. В итоге полшлагбаума как не бывало".
Задача № 7. Відповідно до чинного законодавства України пояснити зміст умовного вислову "платна опіка"
Задача № 8. Відповідно до чинного законодавства України пояснити зміст умовного вислову "подвійний неповний робочий час"
9. Завдання на встановлення послідовності

Розмістити у правильній послідовності закономірності виникнення держави:

	Ц	
А) зростання продуктивності праці;	1	
Б) майнова нерівність населення;	2	
В) три великих розподіли праці;	3	
Г) поява надлишкового продукту	4	

10. Завдання на встановлення відповідностей

(до кожного із завдань, позначених **Цифрою**, вибрати **Один** правильний варіант відповіді, позначений **Буквою**)

Визначити відповідність виду відпустки наведеним характеристикам:

		Ц
1) додаткова;	А) для осіб у разі смерті рідних; весілля тощо;	1
2) творча;	Б) за особливий характер роботи;	2
3) соціальна;	В) для осіб, які навчаються без відриву від виробництва;	3
4) без збереження заробітної плати	Г) у зв'язку з вагітністю та пологами тощо;	4
	Д) для осіб, які пишуть підручники, монографії, наукові дисертації	

Підсумкова Контрольна Робота (Домашня Контрольна Робота, виконують студенти заочної форми навчання). Варіант № 2

Задача № 1. Визначити форму правління, форму територіального устрою, форму політичного режиму:

Країна складається з 3-х історичних частин, у кожній з яких діють виборні органи, що займаються справами місцевого значення. Глава держави - королева, яка призначає прем'єр - міністра та міністрів. Укази королеви підписують та відповідають за них члени уряду. Законодавча влада належить двопалатному парламенту, нижня палата якого обирається раз на 5 років загальним голосуванням. Міністри обов'язково є депутатами парламенту, прем'єром призначають лідера партії, яка перемогла на парламентських виборах. Суперечки вирішуються судами, суддів призначає королева за поданням кваліфікаційної комісії суддів.

Задача № 2. Визначити вид соціальної норми у наведеному прикладі.

Знайти у тексті характерні ознаки, притаманні зазначеній соціальній нормі.

Церкви на **Трійцю** неначе перетворювалися на гаї. Уздовж стін та іконостаса рядами ставили зрубані молоді берізки, образи прикрашали живими квітами, підлогу покривали луговими травами. Духівництво облачалось в зелені парчеві шати, жінки вбиралися в цей день переважно в одяг зеленого кольору. Дівчата вплітали в коси зелені стрічки. На службі стояли з букетами квітів. Уклінні молитви священника слухали, стоячи на колінах та опустивши голову на букет квітів. Вважалося, що в цей час у людини повинно бути стільки сліз каяття за свої гріхи, щоб на кожную квітку впала сльозинка - **"роса благодаті"**.

Задача № 3. Прокоментуйте наведену ситуацію:

Пізно увечері дівчина поверталася додому темною вулицею. Вона побачила людину, яка швидко наздоганяла її. Злякавшись та запідозривши, що хлопець її переслідує, дівчина схопила обрізок труби, який лежав на газоні та, коли хлопець підійшов впритул, вдарила його, завдавши тілесних ушкоджень. Пізніше з'ясувалося, що хлопець - офіцер української армії - запізнювався на поїзд і саме тому поспішав. Жодних намірів щодо дівчини у нього не було. Чи буде дівчина притягнута до юридичної відповідальності?		
Задача № 4. Прокоментуйте наведену ситуацію: До юридичної консультації звернулися по допомогу співробітники одного з одеських пологових будинків, в якому знаходяться 2 новонароджених. Мати одного з них, уродженка Індії, особа без громадянства, з 2012 року постійно проживає в Одесі. Її дитина народилася на теплоході, який належить українському пароплавству, під час плавання з Кутаїсі (Грузія) в Одесу. Батько дитини невідомий. Друга дитина була знайдена на підвір'ї пологового будинку, батьків її виявити не вдалося, незважаючи на намагання лікарів і міліції. Лікарів цікавить, чи отримають новонароджені громадянство України?		
Задача № 5. Чому Конституція України закріплює невеликий за обсягом перелік обов'язків людини і громадянина?		
Задача № 6. Визначити склад адміністративного правопорушення: "Близько 2 години ночі 21-річний киянин кулаком розбив величезну вітринне скло кіоску у вестибюлі станції метро" Оболонь "2 * 3 метра вартістю 600 гривень. Пізніше хлопець пояснив приїхав поліцейському патрулю, що йому захотілося спробувати, чи зможе він упоратися з вітриною. Хуліган сильно постраждав: поранив праву руку, зламав великий палець і втратив багато крові. Спочатку молодий чоловік намагався "замаскуватися": він вдавав, що спить на лавці, де його і виявила група затримання. Порізаний палець хлопець тримав у роті, щоб приховати кровотечу. За словами прапорщика міліції, затриманий був нетверезий, а лавочку - притулок вибрав біля будинку по Оболонському проспекту, де прописаний ".		
Задача № 7. Відповідно до чинного законодавства України пояснити зміст умовного вислову "<i>липовий шлюб</i>"		
Задача № 8. Відповідно до чинного законодавства України одним із видів часу відпочинку є відпустки. Чому не кожен вид відпусток можна вважати таким, що відноситься до часу відпочинку?		
9. Завдання на встановлення послідовності (розташувати у логічній послідовності події, етапи, стадії процесів, позначені Буквами, поряд із Цифрами) Визначити послідовність окремих етапів законодавчого процесу:		
	Ц	
А) законопроект;		
Б) законодавча ініціатива;		
В) оприлюднення закону;		
Г) прийняття закону		
10. Завдання на встановлення відповідностей (до кожного із завдань, позначених Цифрою, вибрати Один правильний варіант відповіді, позначений Буквою) Визначити відповідність виду юридичної відповідальності наведеним прикладам:		

		Ц	Б
1) кримінальна відповідальність;	А) Сергій Жданов, працівник фірми "Крокус" , систематично не виконує розпорядження свого роботодавця Олексія Андрєєва;	1	
2) дисциплінарна відповідальність;	Б) громадянин Репетовський незаконно заволодів автомобілем "Деу-Суперкар" , який належав його зятеві;	2	
3) цивільно-правова відповідальність;	В) Сергій Шевченко, квартирант, відмовляється сплачувати гроші власнику за користування житлом;	3	
4) матеріальна відповідальність;	Г) Артем Мочалкін, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, зіпсував виданий йому у користування роботодавцем спецодяг	4	
5) адміністративна відповідальність		5	